

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ**

**РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ
функціонування ринку природного газу
за I квартал 2018 року**

2018

Статтею 20 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» передбачені повноваження НКРЕКП щодо здійснення моніторингу, зокрема, функціонування ринку природного газу, який забезпечується шляхом проведення аналізу та оцінки ряду параметрів (показників).

Ці результати підготовлено на виконання вимог статті 24 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», статті 4 Закону України «Про ринок природного газу», а також постанови НКРЕКП від 14.09.2017 № 1120 «Про затвердження Порядку здійснення Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, моніторингу ринків у сферах енергетики та комунальних послуг».

Інформація у цих результатах сформована на основі даних, отриманих НКРЕКП від суб'єктів ринку природного газу відповідно до затверджених форм звітності та на офіційні запити НКРЕКП протягом періоду моніторингу. Отримані дані можуть бути змінені (відкориговані) суб'єктами ринку природного газу після завершення періоду моніторингу.

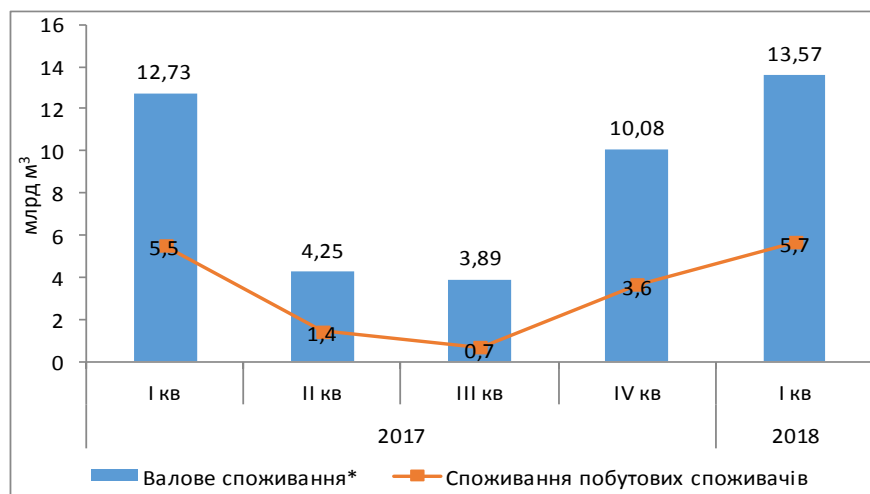
Зміст

1. Загальний опис ринку природного газу	4
1.1. Споживання.....	4
1.2. Видобуток	4
1.3. Імпорт.....	5
1.4. Зберігання.....	6
2. Оптовий ринок природного газу України	7
3. Роздрібний ринок природного газу України	10
4. Короткий огляд європейських газових ринків у 4 кварталі 2017 року	12

1. Загальний опис ринку природного газу

1.1. Споживання

У I кварталі 2018 року обсяг валового споживання природного газу склав близько 13,57 млрд м³ (рис. 1.1), що на 35 % більше у порівнянні з IV кварталом 2017 року (10,08 млрд м³) та на

* без урахування обсягів видобутку природного газу невизначеного власника

7 % у порівнянні з I кварталом 2017 року (12,73 млрд м³). Частка обсягу споживання побутових споживачів у валовому споживанні країни склала 42 % у I кварталі цього року. Обсяг споживання побутових споживачів збільшився на 56 % у порівнянні з IV кварталом 2017 року та на 3 % у порівнянні з I кварталом 2017 року та становив 5,7 млрд м³. Таке суттєве зростання обсягів споживання природного газу у порівнянні з IV кварталом 2017 року ймовірно зумовлене зниженням середньодобової температури повітря та, відповідно, зростанням попиту як побутових, так і не побутових споживачів на газ для обігріву.

Рис. 1.1. Динаміка обсягів валового споживання та споживання побутових споживачів, млрд м³

* без урахування обсягів видобутку природного газу невизначеного власника

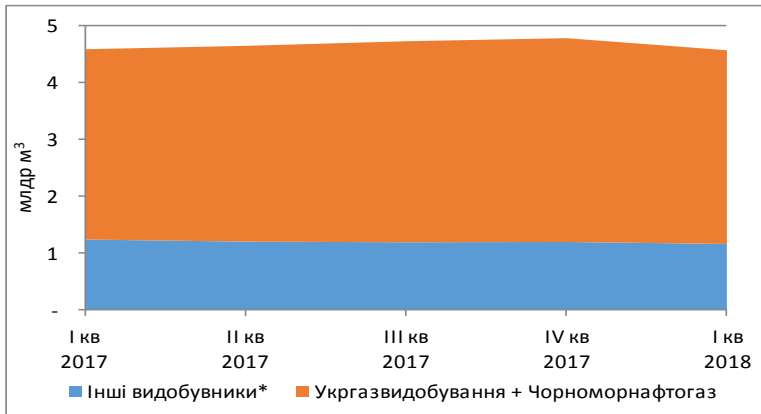
Рис. 1.2. Динаміка обсягів споживання, видобутку та імпорту природного газу, млрд м³

Споживання природного газу є нерівномірним протягом року у зв'язку з сезонними коливаннями. Для забезпечення потреб споживачів у період високого попиту на газ протягом сезону із низьким попитом надлишок видобутого та імпортованого газу закачується до підземних газосховищ. Під час сезону із

високим попитом газ, який зберігається у газосховищах, піднімається для покриття додаткового попиту. Так, значні обсяги споживання природного газу у I кварталі 2018 року у порівнянні з попереднім кварталом (рис. 1.2) було покрито за рахунок імпортованого природного газу, власного видобутку, а також обсягів газу, піднятих із газосховищ, які не було спожито у попередні періоди, а направлено в підземні газосховища для зберігання.

1.2. Видобуток

Сумарний видобуток природного газу ПАТ «Укргазвидобування» та ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз» у I кварталі 2018 року після зростання обсягів видобутку протягом I – IV кварталів 2017 року зменшився приблизно на 177 млн м³ (5 %) у порівнянні з IV кварталом 2017 року та повернувся до рівня I кварталу попереднього року і склав 3,41 млрд м³ (рис. 1.3).

* без урахування видобутку природного газу невизначених власників

Рис. 1.3. Динаміка обсягів видобутку природного газу в розрізі видобувників, млрд м³

У той же час сумарні обсяги видобутку природного газу іншими видобувниками (крім ПАТ «Укргазвидобування» та ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз») зменшувались протягом I – III кварталів 2017 року та після стабілізації обсягів видобутку протягом IV кварталу 2017 року на рівні 1,2 млрд м³, у I кварталі поточного року продовжили падіння та склали 1,16 млрд м³, що приблизно на 34 млн м³ (3 %) менше ніж у IV кварталі 2017 року та приблизно на 77 млн м³ (6 %) менше ніж у I кварталі попереднього року.

1.3. Імпорт

Обсяг імпорту природного газу у I кварталі поточного року склав близько 1,8 млрд м³, що на 1,5 млрд м³ (45,6 %) менше ніж у попередньому кварталі та на 2,4 млрд м³ (56,9 %) менше ніж у I кварталі 2017 року (рис. 1.4). Таке суттєве зменшення обсягів імпорту природного газу у порівнянні з I кварталом 2017 року пов'язано в першу чергу із відносно значними обсягами газу, які зберігалися у газосховищах станом на кінець IV кварталу 2017 року та становили 14,7 млрд м³, що на 2,7 млрд м³ більше у порівнянні із відповідним кварталом 2016 року.

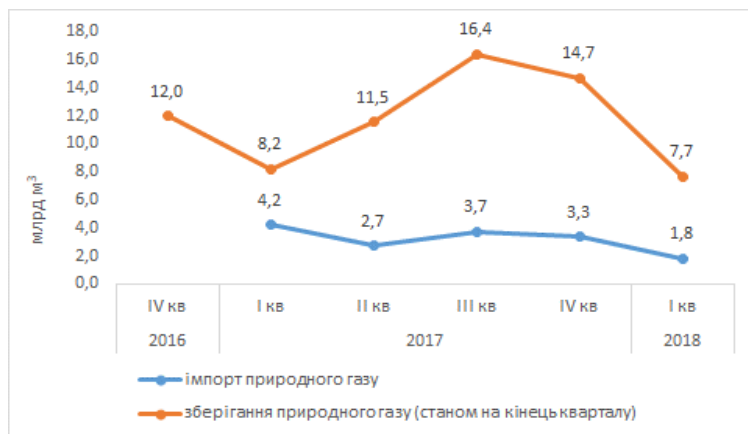

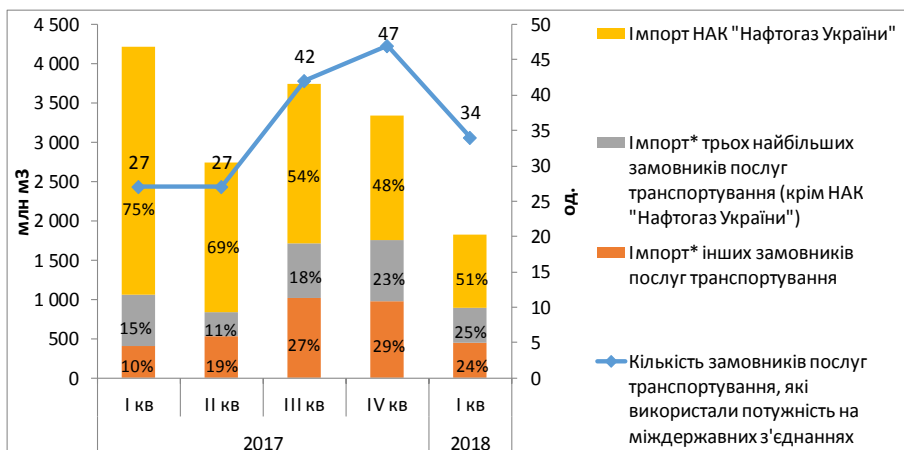
Рис. 1.4. Динаміка обсягів імпорту та зберігання природного газу, млрд м³

Разом із скороченням обсягів імпорту у I кварталі 2018 року спостерігалось зменшення кількості замовників послуг транспортування, які використовували потужність на міждержавних з'єднаннях для транспортування природного газу з-за

кордону (рис. 1.5). Так, у I кварталі 2018 року оператором газотранспортної системи (далі – ГТС) здійснено транспортування природного газу у напрямку країни ЄС – Україна 34 замовникам, що на 28 % менше, ніж у попередньому кварталі (47 замовників), але на 26 % більше у порівнянні з I кварталом 2017 року (27 замовників).

Варто зазначити, що протягом 2017 року знижувалась частка імпорту природного газу НАК «Нафтогаз України» у загальному обсязі імпорту України (рис. 1.5). Однак у I кварталі 2018 року частка НАК «Нафтогаз України» зросла на 3 процентні пункти порівняно з попереднім кварталом та становила 51 % (IV квартал 2017 – 48 %). Водночас порівняно з I кварталом 2017 року частка НАК «Нафтогаз України» знизилась на 24 процентних пункти (I квартал 2017 – 75 %).

Разом з тим частка імпорту трьох найбільших замовників послуг транспортування, які використовували міждержавні з'єднання для транспортування природного газу у напрямку країни ЄС – Україна (крім НАК «Нафтогаз України»), продовжує зростати. У I кварталі 2018 року частка імпорту таких замовників становила 25 %, що на 10 процентних пунктів більше у порівнянні з I кварталом 2017 року та на 2 процентних пункти більше у порівнянні з IV кварталом 2017 року.

* з урахуванням протранспортованого природного газу в режимі митного складу

Рис. 1.5. Використання замовниками послуг транспортування міждержавних з'єднань у динаміці

Частка імпорту всіх інших замовників послуг транспортування на міждержавних з'єднаннях у загальному обсязі імпорту у I кварталі 2018 року знизилась на 5 процентних пунктів у порівнянні з попереднім кварталом та становила 24 %. Водночас необхідно відзначити, що у порівнянні з I кварталом 2017 року зафіксовано суттєве зростання частки імпорту всіх інших

замовників послуг транспортування на міждержавних з'єднаннях (на 14 процентних пунктів).

Такі зміни мають ознаки відкриття та лібералізації оптового ринку природного газу.

1.4. Зберігання

Станом на початок I кварталу 2018 року в підземних сховищах газу зберігалось 14,7 млрд м³ природного газу, що на 1,7 млрд м³ (10,5 %) менше ніж на початок попереднього кварталу та на 2,7 млрд м³ (22,3 %) більше ніж на початок I кварталу 2017 року (рис. 1.6). Водночас станом на кінець I кварталу поточного року в підземних газосховищах зберігалось 7,7 млрд м³ природного газу, що на 7 млрд м³ (47,7 %) менше ніж у IV кварталі 2017 року та на 0,5 млрд м³ (6,6 %) менше ніж у відповідному періоді 2017 року.

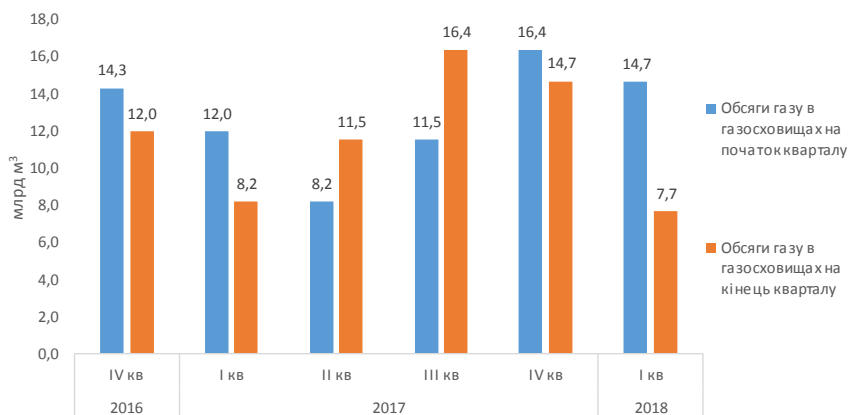

Рис. 1.6. Динаміка обсягів природного газу, що зберігалися в газосховищах, млрд м³

Таким чином, протягом I кварталу 2018 року із газосховищ було відібрано 7 млрд м³ природного газу, що на 5,3 млрд м³ (майже у 3 рази) більше ніж у IV кварталі 2017 року та на 3,2 млрд м³ (85,2 %) більше ніж у I кварталі попереднього року. Такі значні обсяги відбору природного газу із газосховищ протягом I кварталу 2018 року забезпечили покриття додаткового попиту споживачів на природний газ у I кварталі 2018 року.

Крім того, необхідно відзначити, що протягом сезону відбору природного газу (IV квартал 2017 року та I квартал 2018 року) із підземних газосховищ було відібрано 8,7 млрд м³ природного газу, що на 0,5 млрд м³ більше ніж було закачано природного газу протягом сезону закачування (II квартал та III квартал 2017 року) (8,2 млрд м³).

2. Оптовий ринок природного газу України

Оптова ціна, яка сформувалася на ринку природного газу України у I кварталі 2018 року, становила 6026 грн/тис. м³, що на 2 % більше порівняно з попереднім кварталом та на 7 % більше порівняно з I кварталом 2017 року (рис. 2.1). Для аналізу чинників, які впливають на формування зазначеної ціни, оптовий ринок природного газу України умовно можна поділити на два сегменти: регульований та нерегульований.

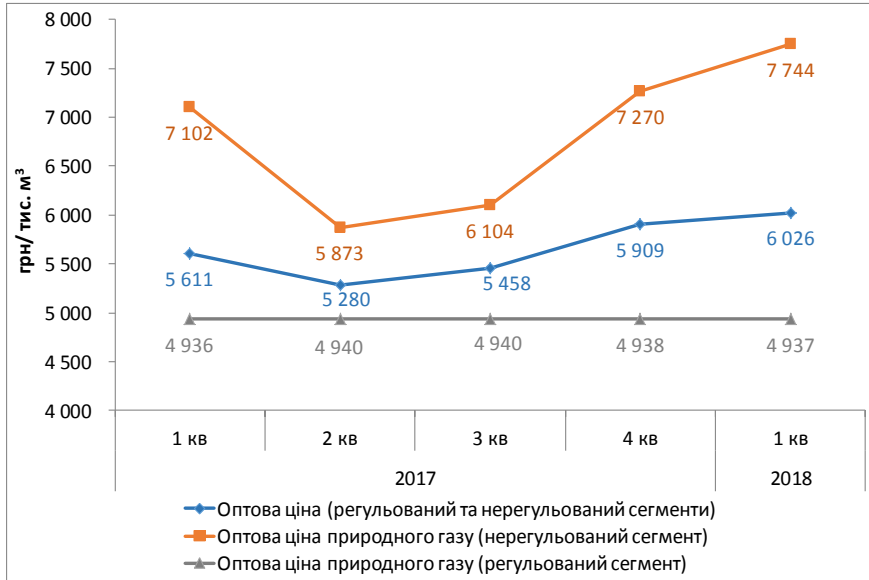

Рис. 2.1. Динаміка оптових цін на ринку природного газу, грн/тис. м³ (без ПДВ)

Регульований сегмент оптового ринку природного газу функціонує згідно зі статтею 11 Закону України «Про ринок природного газу» та постановою КМУ від 22.03.2017 № 187 «Про затвердження положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» (далі – Положення про ПСО), якою в рамках оптового ринку природного газу покладено спеціальні обов'язки на:

ПАТ «Укргазвидобування» та ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз» – продавати видобутий природний газ НАК «Нафтогаз України» для формування ресурсу природного газу для побутових та інших споживачів¹ на умовах, визначених Положенням про ПСО;

НАК «Нафтогаз України» – придбавати природний газ, видобутий ПАТ «Укргазвидобування» та ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз», для формування ресурсу природного газу для вищезазначених споживачів на умовах, визначених Положенням про ПСО, та в інших оптових продавців, у тому числі за кордоном, у випадку, коли обсяги видобутку товарного природного газу ПАТ «Укргазвидобування» та ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз» недостатні для формування зазначеного ресурсу природного газу;

НАК «Нафтогаз України» – продавати природний газ постачальникам, на яких Положенням про ПСО покладено спеціальні обов'язки, для потреб побутових споживачів та релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності), за цінами, на умовах та у порядку, що визначені Положенням про ПСО.

Протягом I кварталу 2018 року ціни на регульованому сегменті оптового ринку природного газу залишались незмінними та становили 4937 грн/тис. м³ (без ПДВ) (ціна продажу природного газу оптовими продавцями (НАК «Нафтогаз України»)) і 4849 грн/тис. м³ (ціна продажу природного газу видобувниками (ПАТ «Укргазвидобування» та ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз»)) (рис. 2.2).

¹ Релігійні організації (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та виробники теплової енергії в рамках виробництва теплової енергії для релігійних організацій та надання послуг з опалення та постачання гарячої води населенню.

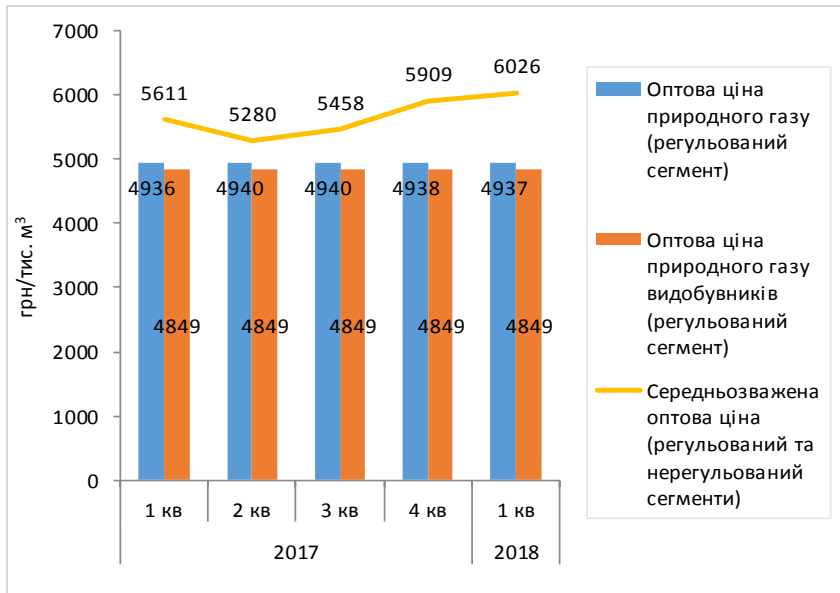

Рис. 2.2. Динаміка оптових цін на регульованому сегменті оптового ринку природного газу, грн/тис. м³ (без ПДВ)

Крім того, необхідно зазначити, що ціна продажу природного газу оптовими продавцями на регульованому сегменті оптового ринку у I кварталі поточного року була на 1089 грн/тис. м³ (22,1 %) менше ніж середньозважена оптова ціна на ринку природного газу, яка становила 6026 грн/тис. м³ (без ПДВ).

Ціни на нерегульованому сегменті оптового ринку природного газу у I кварталі 2018 року зросли як у порівнянні з попереднім кварталом, так і з I кварталом 2017 року (рис. 2.3).

Так, оптова ціна природного газу у I кварталі поточного року склала 7744 грн/тис. м³ (без ПДВ), що на 474 грн/тис. м³ (6,5 %) більше ніж у IV кварталі 2017 року та на 642 грн/тис. м³ (9 %) більше ніж у відповідному кварталі 2017 року.

Також тенденцію до зростання демонструвала оптова ціна видобувників природного газу, яка в I кварталі 2018 року становила 7104 грн/тис. м³ (без ПДВ), що на 211 грн/тис. м³ (3 %) більше ніж у IV кварталі 2017 року та на 769 грн/тис. м³ (12,1 %) більше ніж у I кварталі попереднього року.

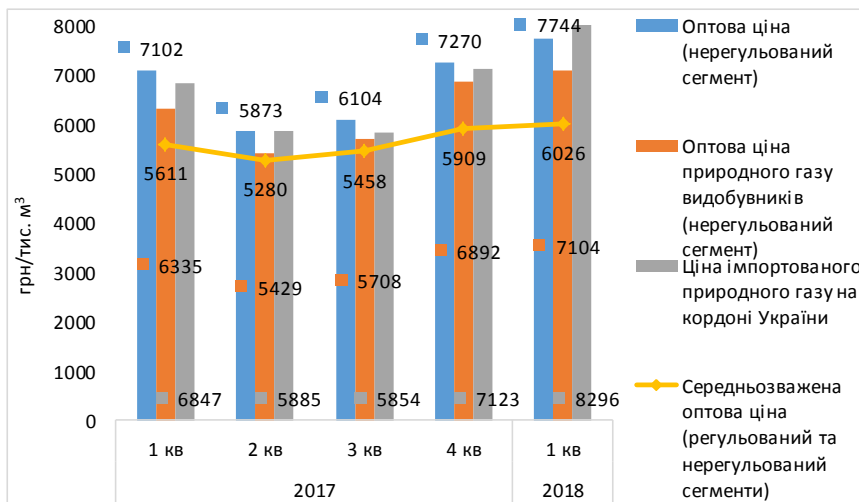

Рис. 2.3. Динаміка оптових цін на нерегульованому сегменті ринку природного газу, грн/тис. м³ (без ПДВ)

Крім того, у I кварталі 2018 року відбулося суттєве зростання ціни імпортованого природного газу у порівнянні з IV кварталом 2017 року на 1173 грн/тис. м³ (16,5 %) та у порівнянні з I кварталом 2017 року – на 1449 грн/тис. м³ (21,2 %). Таке зростання ціни імпорту пов'язане в першу чергу із зростанням ціни природного газу на європейському ринку (європейських газових біржах) та частково із знеціненням курсу гривні до іноземних валют (євро та дол. США) у першому кварталі 2018 року.

Таким чином, середньозважена оптова ціна на ринку природного газу була нижчою ніж ціни на газ, які склалися на нерегульованому сегменті оптового ринку.

З метою балансування газотранспортної системи оператор ГТС закуповує природний газ на оптовому ринку згідно з процедурою, встановленою законодавством. Ціна закупівлі природного газу оператором ГТС, витрати на його транспортування та зберігання та інші, пов'язані із закупівлею цього газу витрати формують базову ціну газу (далі – БЦГ).

У разі якщо замовники послуг транспортування у встановлені законодавством терміни не врегулювали свій негативний небаланс, вони згідно із законодавством отримують від оператора ГТС послугу балансування згідно з базовою ціною газу (якщо негативний небаланс становить менше 5 %) або згідно з базовою ціною газу з урахуванням коефіцієнта компенсації у розмірі 1,2 (якщо негативний небаланс становить більше 5 %).

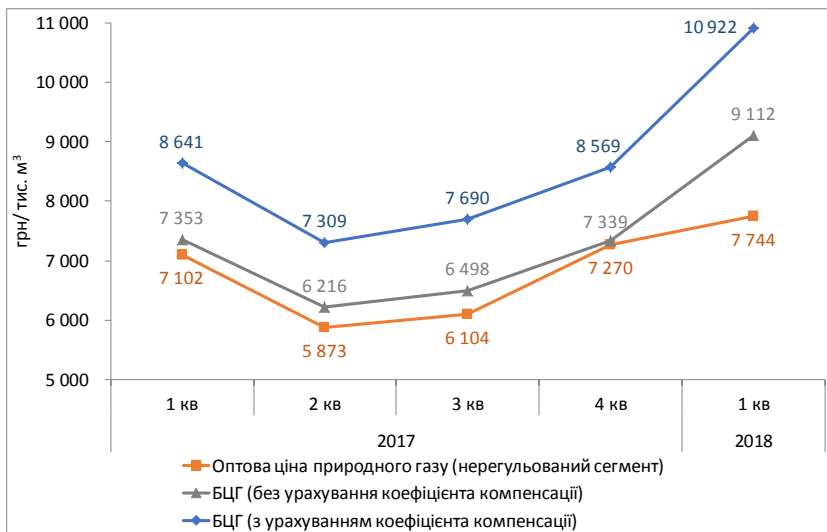

Рис. 2.4. Динаміка оптової ціни природного газу (нерегульований сегмент), БЦГ з та без урахування коефіцієнта компенсації, грн/тис. м³ (без ПДВ)

Так, у I кварталі поточного року БЦГ була вищою ніж оптова ціна (нерегульований сегмент) на 18 %, при цьому продемонструвавши зростання приблизно на 24 % порівняно з попереднім кварталом та I кварталом 2017 року (рис. 2.4). Проте слід зазначити, що протягом 2017 року максимальне відхилення БЦГ від оптової ціни (нерегульований сегмент) склало 6 %.

Водночас БЦГ (з урахуванням коефіцієнта компенсації), згідно з якою замовники послуг транспортування з негативним

небалансом оплатили оператору ГТС послуги балансування, у I кварталі поточного року становила 10 922 грн/тис. м³ (без ПДВ), що на 41 % більше за оптову ціну (нерегульований сегмент). Разом з тим у I кварталі 2018 року БЦГ (з урахуванням коефіцієнта компенсації) збільшилась приблизно на 27 % порівняно з попереднім кварталом (8 569 грн/тис. м³) та I кварталом 2017 року (8 641 грн/тис. м³).

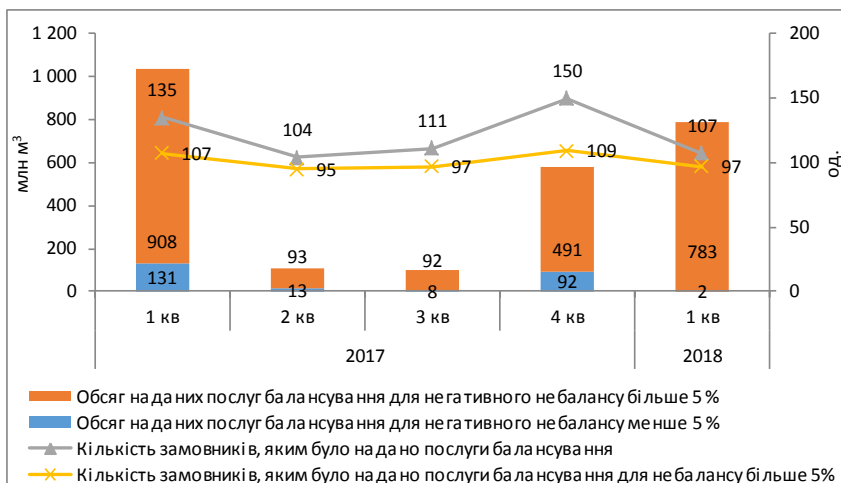

Рис. 2.5. Динаміка обсягів наданих оператором ГТС послуг балансування та кількості замовників послуг транспортування, яким було надано зазначені послуги (за даними АТ «Укртрансгаз»)

Слід зазначити, що кількість замовників послуг транспортування, яким було надано послуги балансування у I кварталі поточного року, зменшилась приблизно на 35 % порівняно з попереднім кварталом та становила 107 замовників та приблизно на 20 % у порівнянні з I кварталом 2017 року (рис. 2.5). Проте розмір негативних небалансів, які були врегульовані оператором ГТС шляхом надання послуги балансування, у I кварталі 2018 року збільшився на 35 % порівняно з попереднім

кварталом, та зменшився на 24 % порівняно з I кварталом 2017 року. Частка наданих послуг балансування оператором ГТС замовникам послуг балансування з негативним небалансом більше 5 % у загальному обсязі наданих послуг балансування у I кварталі поточного року становила 99,76 %, а в I та IV кварталах 2017 року – 87 % та 84 % відповідно.

Розмір негативних небалансів, які не були врегульовані замовниками послуг транспортування, збільшується в опалювальний період та зменшується у міжопалювальний, що пов'язано із нерівномірністю споживання природного газу протягом року.

Неврегулювання замовниками послуг своїх небалансів ймовірно пов'язано із недостатньою ліквідністю оптового ринку природного газу та недостатністю стимулів для замовників послуг транспортування здійснювати купівлю-продаж природного газу на оптовому ринку для балансування. Запровадження добового балансування сприятиме розвитку ліквідності короткострокового оптового ринку (купівля-продаж природного газу в межах однієї доби) та лібералізації ринку природного газу в цілому.

3. Роздрібний ринок природного газу України

У I кварталі 2018 року ціна на природний газ для побутових споживачів складала 5065,55 грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ) та починаючи з II кварталу 2017 року суттєво не змінювалась (рис. 3.1). У порівнянні з I кварталом

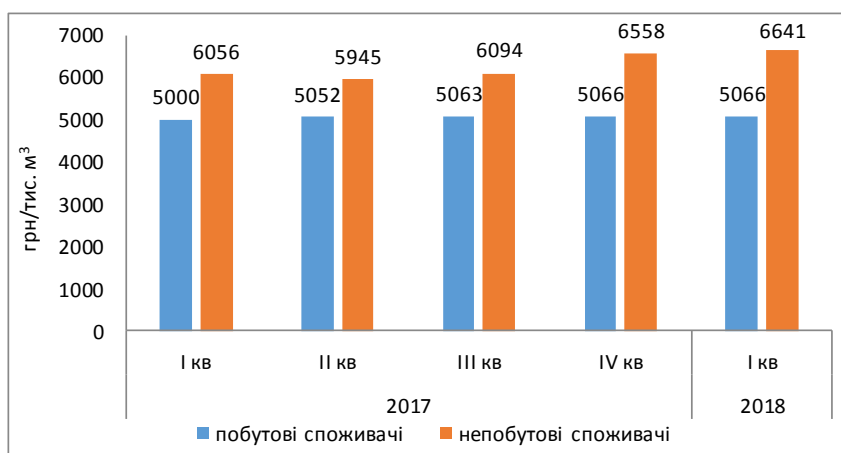

Рис. 3.1. Динаміка цін на роздрібному ринку природного газу, грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ)

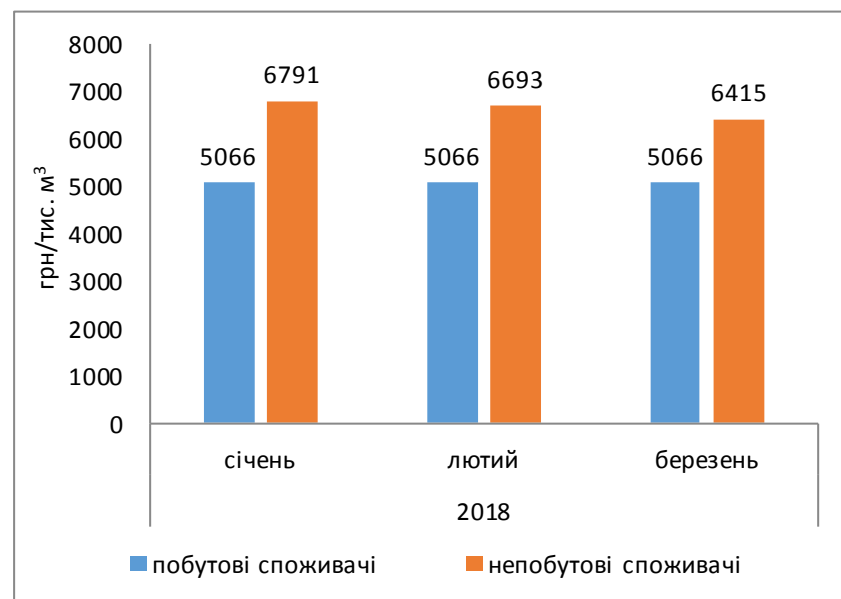

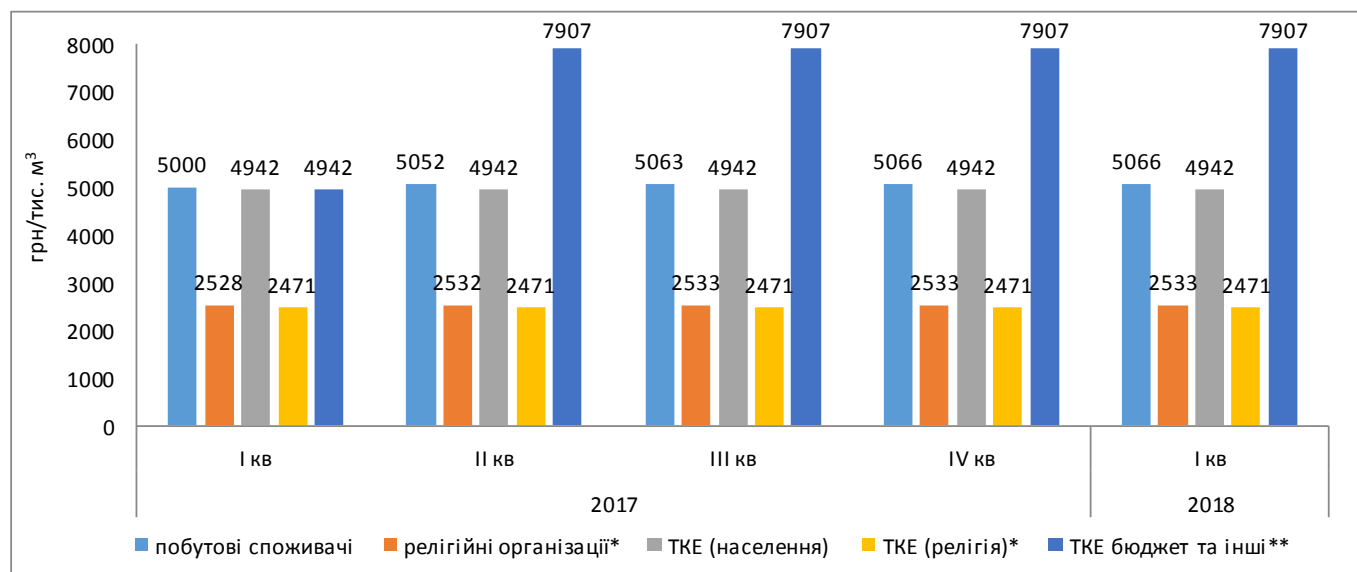
Рис. 3.2. Динаміка цін на роздрібному ринку природного газу, грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ)

2017 року зазначена ціна виросла на 66 грн/тис. м³ (1,3 %). Що стосується непобутових споживачів, ціна на природний газ у I кварталі поточного року зросла несуттєво та становила 6641 грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ). Водночас у порівнянні з I кварталом 2017 року зазначена ціна виросла на 585 грн/тис. м³ (9,7 %).

Протягом I кварталу 2018 року (січень – березень) ціна природного газу для побутових споживачів залишалась незмінною (рис. 3.2). Однак ціна природного газу для непобутових споживачів, починаючи з січня 2018 року, поступово зменшувалась та у березні 2018 року складала 6415 грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ). Поступове падіння ціни з початку I кварталу 2018 року склало 376 грн/тис. м³ (5,5 %) та було зумовлене сезонним коливанням попиту на газ.

Для аналізу чинників, які впливають на формування роздрібною ціни, роздрібний ринок можна умовно поділити на регульований та нерегульований

сегменти. Регульований сегмент функціонує згідно зі статтею 11 Закону України «Про ринок природного газу».

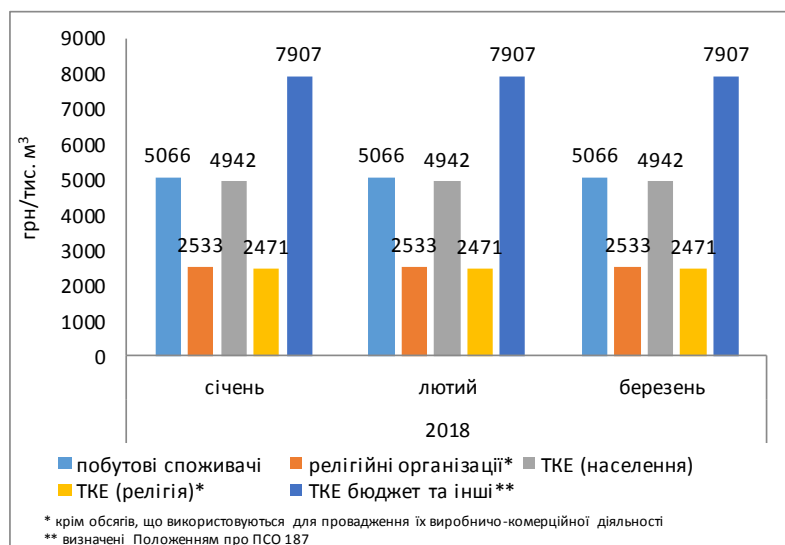

* крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності;
 ** визначені Положенням про ПСО 187.

Рис. 3.3. Динаміка цін на регульованому сегменті роздрібного ринку природного газу, грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ)

У I кварталі 2018 року ціна на регульованому сегменті роздрібного ринку природного газу для побутових споживачів, релігійних організацій, виробників теплової енергії для потреб населення, виробників теплової енергії для потреб релігійних організацій, виробників теплової енергії для потреб бюджетних установ та організацій та інших не змінилась у порівнянні з IV кварталом 2017 року (рис. 3.3). Водночас у порівнянні з I кварталом попереднього року суттєво зросла лише ціна природного газу для виробників теплової енергії для потреб бюджетних установ та організацій та інших. Зростання склало 2965 грн/тис. м³ (60 %).

Разом з тим найвищою у I кварталі 2018 року на регульованому сегменті роздрібного ринку природного газу була ціна для виробників теплової енергії для потреб бюджетних установ та організацій та інших, яка становила 7907 грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ) і є на 60 % вищою за ціну газу для виробників теплової енергії для потреб населення, яка складала 4942 грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ). Найнижчою була ціна для виробників теплової енергії для потреб релігійних організацій, яка становила 2471 грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ) і є в 2 рази нижчою за ціну газу для виробників теплової енергії для потреб населення. Протягом I кварталу 2018 року (січень – березень) ціна природного газу на регульованому сегменті роздрібного ринку була незмінною (рис. 3.4).

* крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності
 ** визначені Положенням про ПСО 187

Рис. 3.4. Динаміка цін на регульованому сегменті роздрібного ринку природного газу, грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ)

На нерегульованому сегменті роздрібного ринку природного газу ціна природного газу для бюджетних установ та організацій, виробників

теплової енергії для бюджетних установ та організацій та інших, промислових підприємств та інших у I кварталі 2018 року зросла у порівнянні з IV кварталом 2017 року на 475 грн/тис. м³ (5,8 %), 166 грн/тис. м³ (2,1 %) та 512 грн/тис. м³ (7 %) відповідно та становила 8697 грн/тис. м³, 7964 грн/тис. м³ та 7847 грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ) (рис. 3.5). Отже, найвищі темпи зростання демонструвала ціна на газ для промислових підприємств та інших.

Водночас у порівнянні з I кварталом 2017 року ціна природного газу для бюджетних установ та організацій, виробників теплової енергії для бюджетних установ та організацій та інших, промислових підприємств та інших у I кварталі 2018 року зросла на 857 грн/тис. м³ (11 %), 372 грн/тис. м³ (4,9 %) та 594 грн/тис. м³ (8,2 %) відповідно. Таким чином, найвищі темпи зростання з I кварталу 2017 року демонструвала ціна на газ для бюджетних установ та організацій.

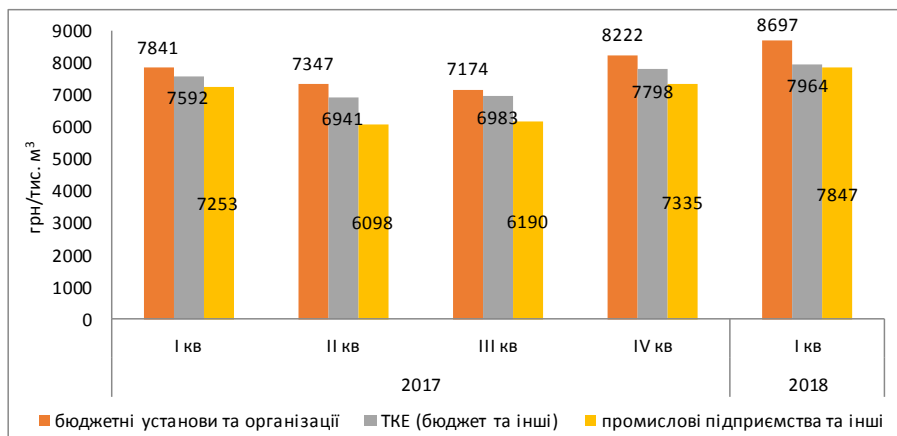

Рис. 3.5. Динаміка цін на нерегульованому сегменті роздрібного ринку природного газу, грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ)

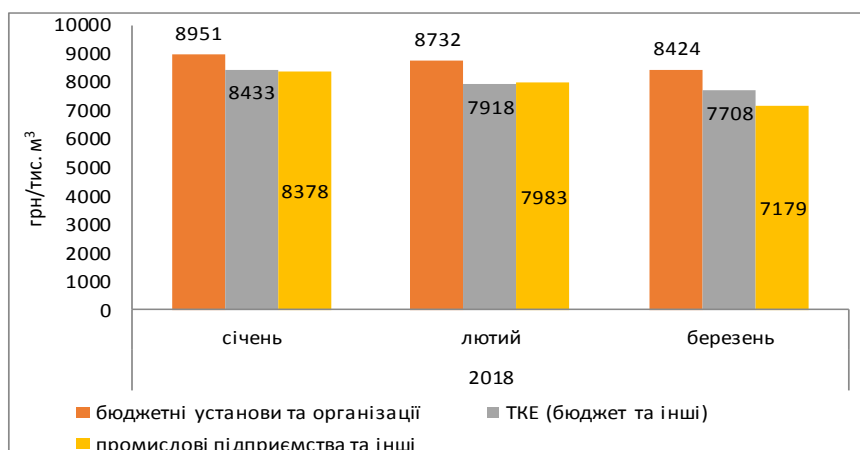

Рис. 3.6. Динаміка цін на нерегульованому сегменті роздрібного ринку природного газу, грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ)

Разом з тим протягом I кварталу 2018 року (січень – березень) ціни на природний газ на нерегульованому сегменті роздрібного ринку для всіх категорій споживачів показали тенденцію до зниження. Так, на кінець I кварталу 2018 року ціна для всіх категорій споживачів у порівнянні з початком кварталу у середньому знизилась на 1114 грн/тис. м³ (13,2 %) та в середньому становила 7321 грн/тис. м³ (без урахування тарифів на транспортування та розподіл природного газу та ПДВ) (рис. 3.6).

4. Короткий огляд європейських газових ринків у IV кварталі 2017 року²

- Після семи кварталів зростання у IV кварталі 2017 року споживання природного газу країнами ЄС зменшилось на 2 % (рік до року) у зв'язку із відносно теплою погодою та, відповідно, зменшенням попиту на теплову енергію. У 2017 році обсяг споживання

² Quarterly Report on European Gas Markets, Volume 10 (issue 4; fourth quarter of 2017) https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/quarterly_report_on_european_gas_markets_q4_2017_final_20180323.pdf

природного газу склав 491 млрд м³, що на 6 % більше ніж у 2016 році, і перебуває на найвищому рівні, починаючи з 2010 року.

- В останньому кварталі 2017 року імпорт природного газу країнами ЄС зріс на 6 % (рік до року); окрім Лівії, за усіма іншими імпортними джерелами (Росія, Норвегія, Алжир та LNG) було зафіксоване зростання імпорту (рік до року). За оцінками вартість імпортованого природного газу ЄС протягом четвертого кварталу склала близько 21 млрд євро. Водночас імпорт природного газу у 2017 році склав близько 360 млрд м³, що на 10 % більше ніж у 2016 році, вартість якого за оцінками складає близько 75 млрд євро.
- Після винесення судового рішення щодо трубопроводу OPAL значна частка українського транзиту була перенаправлена до газопроводу Nord Stream, пропускна потужність якого досягла максимального рівня у четвертому кварталі 2017 року. Однак Україна залишилась основним транспортним коридором для російського газу протягом цього періоду.
- Європа отримала перші поставки зрідженого природного газу від нового LNG Ямал компанії ТОВ «Новатек». Це означає, що вперше інша компанія, крім російської ВАТ «Газпром», здійснила поставки природного газу до ЄС.
- Більш гнучка цінова стратегія дозволила Росії у 2017 році наростити її ринкову долю в країнах ЄС. Алжир також відходить від довгострокових контрактів, прив'язаних до індексу нафти.
- Хоча Європа стала менш привабливим напрямком для поставок зрідженого природного газу, у зв'язку з високими цінами на газ, які встановилися в Азії (спричинені зростанням попиту Китаю на природний газ), імпорт LNG країнами ЄС протягом останнього кварталу 2017 року зріс на 16 % (рік до року).
- Після падіння у першому та другому кварталах 2017 року ліквідність на основних європейських газових хабах зросла у третьому та четвертому кварталах. У четвертому кварталі загальний обсяг торгівлі склав близько 1035 млрд м³, що на 8 % більше ніж у відповідному періоді 2016 року. Обсяги торгівлі зросли (рік до року) на газових хабах Великобританії (на 12 %), Нідерландів (на 9 %), Італії (на 15 %) та Австрії (на 5 %), але зменшились у Німеччині (на 3 %), Франції (на 5 %) та суттєво на Бельгійському хабі Zeebrugge (на 47 %).

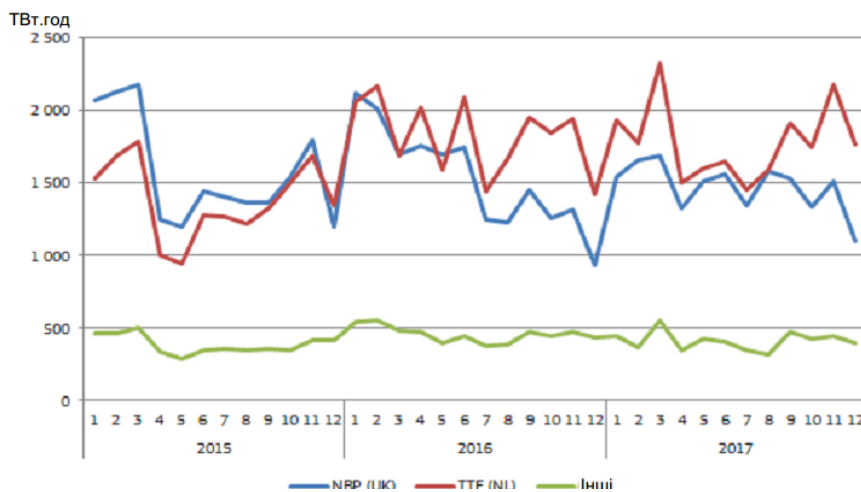

Рис. 4.1. Динаміка обсягів торгівлі природним газом на європейських газових хабах, ТВт*год

- Газові хаби NBP та TTF за обсягами торгівлі й надалі продовжують домінувати над іншими європейськими хабами (рис. 4.1). Сумарна ринкова частка хабів у Бельгії, Франції, Німеччині та Італії у 2017 році склала 11 % порівняно з 12 % у 2015 та 2016 роках.
- Ціни на європейських хабах були відносно стабільними у середині 2017 року, але почали зростати з серпня, що спричинено різними факторами, включаючи відносно низький рівень запасів газу у газосховищах, перехід із вугілля на газ, зростанням цін на нафту та вугілля, зростання попиту, спричиненого погодними умовами та постійною невпевненістю у

доступності атомної енергії у Франції. У четвертому кварталі середні ціни на європейських хабах склалися на рівні приблизно 19 – 20 євро/МВт*год, що на 10 % вище ніж у відповідному періоді 2016 року (рис. 4.2).

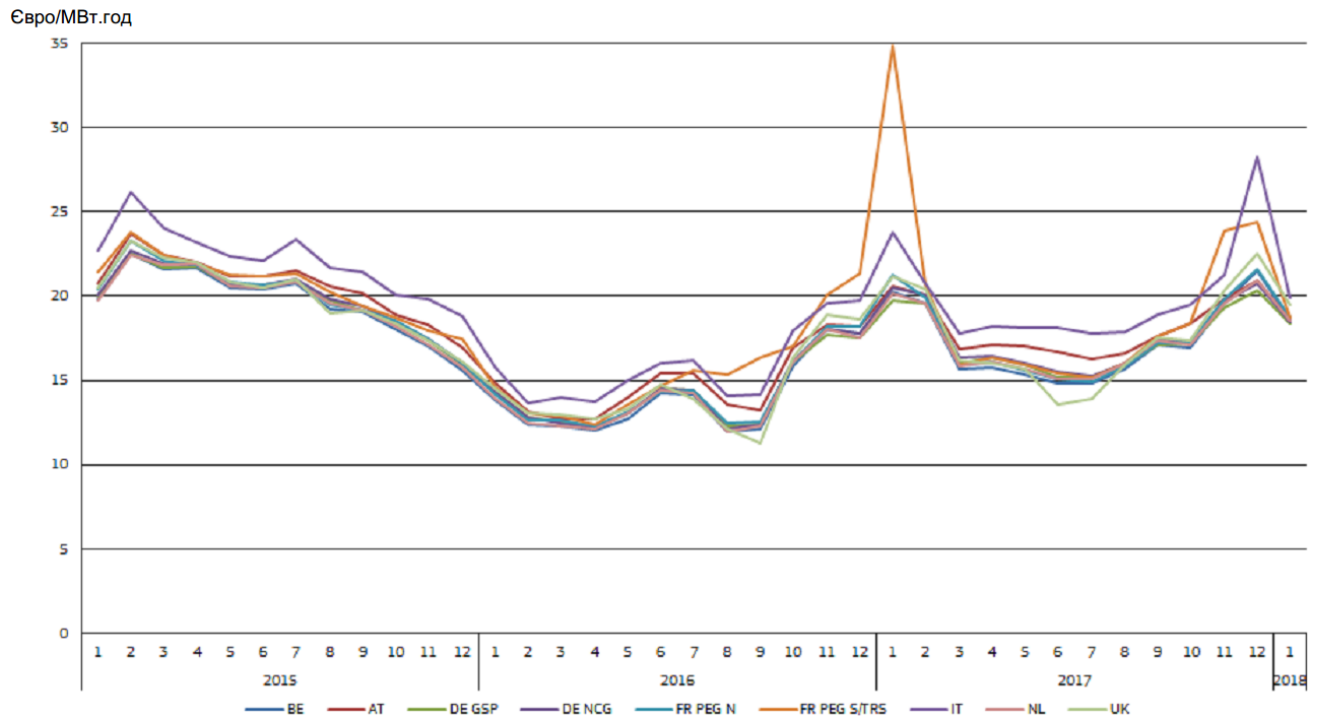

Рис. 4.2. Динаміка цін на природний газ на європейських газових хабах, євро/МВт*год

- Крім того, вибух на Хабі Баумгартен в Австрії у поєднанні із руйнуванням трубопровідної системи Фортіс у Великобританії призвели до значного зростання цін на європейських хабах у середині грудня, але втрати поставок газу були швидко покриті.
- Після зниження протягом 2 – 3 останніх років роздрібні ціни на природний газ у країнах ЄС стабілізувалися.